

УДК 355.426.4:351.88

І. М. Волков

С. В. Бєлай

О. В. Ткаченко

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЗАЄМОДІЇ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ОБ'ЄКТІВ ДИПЛОМАТИЧНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Розглянуто окремі питання формування понятійно-термінологічного апарату, а також способи організації взаємодії між уповноваженими суб'єктами, які виконують завдання із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні. Насамперед увагу приділено організації взаємодії між військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України та іншими структурними складовими сектору безпеки держави як однієї з головних передумов якісного виконання завдань. Проведено аналіз процесів планування взаємодії, яка розглядається у вигляді багатoelementної системи заходів, необхідних і достатніх для виконання службово-бойових завдань, спрямованих на забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні. Сформульовано окремі рекомендації щодо організації взаємодії з використанням планової таблиці взаємодії й управління (синхронізаційної матриці) та плану взаємодії забезпечення безпеки об'єкта дипломатичного призначення.

Ключові слова: *Національна гвардія України, об'єкт дипломатичного призначення, взаємодія, сили безпеки, забезпечення безпеки, план взаємодії, планова таблиця взаємодії й управління.*

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних напрямів нашої державної політики, безумовно, є забезпечення національних інтересів України у всіх сферах діяльності і міждержавного співробітництва, а також належного рівня зовнішньої і внутрішньої безпеки як запоруки збереження суверенітету, незалежності, територіальної цілісності та подальшого сталого розвитку. Така мета може бути досягнута шляхом підтримання мирного і взаємовигідного співробітництва з усіма міжнародними суб'єктами на основі усталених норм і принципів міжнародного права [1, ст. 18].

Важливу роль у здійсненні такої діяльності відіграють представники дипломатичного корпусу держав, які беруть у ній безпосередню участь. Тому створення належних умов функціонування дипломатичних місій іноземних держав на території нашої країни входить до переліку пріоритетних завдань державного управління. Одним із елементів цієї діяльності є забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в різних умовах суспільно-політичної обстановки. З огляду на те, що безпекові заходи, як правило, вживаються різнорідними структурними підрозділами сектору

безпеки держави, виникає постійна необхідність у вирішенні й удосконаленні організаційних питань їх комунікації у розрізі проблематики стосовно налагодження взаємодії для досягнення позитивного результату.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зважаючи на те, що питання взаємодії зазвичай стосуються майже всіх сфер суспільного життя, є чимало наукових досліджень і публікацій за такою тематикою. Звужуючи їх кількість виключно у розрізі, що охоплюється діяльністю сектору безпеки держави, можемо посилатися на деякі з них. Наприклад, питання взаємодії державних органів під час охорони громадського порядку досліджував учений А. М. Подоляка [2]. Зміст і значення понять «взаємодія» та «система» у розрізі філософських і правових досліджень з'ясувала О. О. Кваша у [3]. Науковець В. О. Верхогляд досліджував проблематику адміністративно-правового регулювання взаємодії органів Служби безпеки України з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю [4]. Напрями вдосконалення взаємодії та координації правоохоронних органів як головних суб'єктів правоохоронної системи вивчав В. Г. Гриценко [5].

А дослідник Д. Е. Аблязов розглядав питання взаємодії та координації в державному управлінні [6]. Такі категорії, як «взаємодія» та «координація» у розрізі функціонування певних державних органів, становили інтерес для деяких учених, зокрема це О. М. Бандурка, С. Г. Братель, В. С. Гуславський, С. Ф. Денисюк, А. Т. Комзюк, Т. В. Корнякова, В. В. Марков, О. М. Музичук, Ю. С. Шемшученко, С. В. Шестақ, і їх дослідження здебільшого мали прикладний характер.

Мета статті – дослідження проблематики стосовно організації, підтримання і відновлення взаємодії між військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України та іншими складовими сектору безпеки держави під час виконання службово-бойових завдань, пов'язаних із забезпеченням безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні.

Виклад основного матеріалу. Розпочинаючи дослідження питання організації взаємодії у процесі забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні, слід зазначити, що взаємодія у цій сфері діяльності держави організовується між різними суб'єктами державної управлінської діяльності, які, зі свого боку, складають усталені системи державних органів, їх структурних підрозділів тощо. Необхідно також зважати на те, що система суб'єктів державного управління в цій сфері складається із певної кількості підсистем, які функціонують на підставі внутрішніх регламентуючих документів і правил.

У зв'язку із цим основним стрижнем такої діяльності є цільовий вплив державного управління на об'єкти управління, який передбачає їх підкорення суб'єкту управління. У ньому превалюють процеси адміністрування діяльності, встановлення чітко окреслених прав, обов'язків та повноважень залежно від рівнів державного управління та взаємодіючих суб'єктів.

Під час організації взаємодії, у розрізі тематики дослідження, варто також урахувати, що самі об'єкти дипломатичного призначення являють собою складну систему, яка перебуває у постійній взаємодії із зовнішнім середовищем і всередині якої відбуваються різноаспектні внутрішні процеси. Її головними характеристиками слід вважати стан системи та умови перебування. Як правило, стан системи характеризує її внутрішнє наповнення, а умови перебування визначають динаміку взаємодії системи із зовнішнім середовищем. Правовий статус таких об'єктів визначається нормами міжнародного права і зумовлює характер та основні напрями діяльності, пов'язаної із забезпеченням їх безпеки.

Під час організації взаємодії, що розглядається у розрізі нашого дослідження, важливого значення набуває з'ясування сутності понять, пов'язаних з безпекою об'єктів дипломатичного призначення. Поняття «безпека об'єктів дипломатичного призначення» та «забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення» наведені у публікаціях [7, с. 41] та [8, с. 15].

Найбільш прийнятними до тематики цього дослідження вважаємо використання таких удосконалених їх варіантів.

Безпека об'єктів дипломатичного призначення (Security of diplomatic facilities) – це стан функціональної системи об'єкта дипломатичного призначення, при якому вона зберігає свою цілісність, стійкість (стабільність), здатність до ефективного функціонування і стійкого розвитку, а на їх основі – можливість надійного захисту всіх її елементів (підсистем, сфер, об'єктів) від будь-яких деструктивних внутрішніх і зовнішніх дій у різних умовах середовища, у якому вона перебуває [9, с. 71].

Забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення (Ensuring the security of diplomatic facilities) – це цілеспрямована діяльність спеціальних уповноважених суб'єктів, направлена на досягнення і підтримання стану існування об'єкту, в якому небезпека завдання йому фізичної, психічної і матеріальної шкоди контролюється з метою створення надійних умов функціонування, гарантування захищеності від несанкціонованих випадкових чи навмисних дій будь-яких осіб, втручання в їх санкціоновану діяльність будь-яким способом, або здійснення на неї протиправного впливу будь-яким способом, в повсякденних умовах, а також під час війни, стихійного лиха, або інших кризових ситуацій на таких об'єктах або у безпосередній близькості від них [9, с. 72].

Стосовно терміна «взаємодія» варто зауважити, що його визначення міститься як у тлумачних словниках, так і в окремих нормативних документах, у тому числі й тих, що регламентують діяльність військових частин і підрозділів Національної гвардії України (НГУ). Наприклад, «Великий тлумачний словник сучасної української мови» наводить таке визначення цього терміна: «взаємодія – це взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим- небудь» [10, с. 125].

Спеціальні визначення зазначеного терміна наведені в окремих нормативно-правових документах спеціального характеру.

У таблиці 1 систематизовано варіанти формулювання терміна «взаємодія», що міститься в окремих нормативно-правових актах, які регламентують здійснення службово-бойової діяльності.

Таблиця 1 – Значення терміна «взаємодія» у нормативно-правових актах України

№ пор.	Назва нормативно-правового акта	Зміст терміна
1	Порядок дій посадових осіб органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України щодо установа режиму в пунктах пропуску через державний кордон, здійснення контролю за його додержанням, а також організації і забезпечення взаємодії та координації контрольних органів і служб, що здійснюють різні види контролю або беруть участь у забезпеченні режиму в пунктах пропуску через державний кордон, затверджений наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 29.08.2011 р. № 627	« Взаємодія – спосіб забезпечення прикордонного контролю, який полягає у спільній діяльності контрольних органів і служб, спрямованій на здійснення пропуску через державний кордон осіб, транспортних засобів та вантажів у межах їх компетенції» [11]
2	Положення про організацію та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 02.02.2016 р. № 74	« Взаємодія – узгоджені за метою, завданням, місцем, часом та способом виконання завдань дії підрозділів для досягнення мети» [12]
3	Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України, затверджене наказом Міністерства внутрішніх справ України від 20.07.2016 р. № 692	« Взаємодія – узгоджені за метою, завданням, місцем, часом та способом виконання завдань дії військових частин і підрозділів для досягнення мети» [13]
4	Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 р. № 773	« Взаємодія між НГУ та Національною поліцією України здійснюється в межах, визначених законодавством, у тому числі цим Порядком, а саме шляхом: спільного патрулювання нарядами вулиць, площ, парків, скверів, вокзалів, аеропортів, морських та річкових портів, інших публічних (громадських) місць; забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона; проведення спільних заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць» [14]
5	Порядок організації взаємодії Державної прикордонної служби України та Національної гвардії України під час забезпечення захисту державного кордону України в мирний час, затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 01.10.2018 р. № 802	« Організація взаємодії – сукупність взаємопов'язаних заходів із узгодження та синхронізації за метою, завданням, місцем, часом, способами спільних дій Держприкордонслужби та Національної гвардії з виконання завдань із забезпечення захисту державного кордону України» [15]

Питання організації взаємодії регламентуються також Інструкцією про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події, затвердженій наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22.08.2016 р. № 859 [16]. Однак у зазначеному нормативно-правовому акті не наведено визначення терміна «взаємодія».

На сьогодні також є визначення взаємодії як узгоджених і взаємопов'язаних за метою, завданням, місцем, часом, способами виконання завдань дій військ (сил) для досягнення мети операції (бойових дій).

Аналіз нормативних визначень терміна «взаємодія» дає змогу висновити, що хоча вони й відрізняються одне від одного за формою викладення, проте є тотожними за своєю сутністю, яка полягає у здійсненні координуючої діяльності між різнорідними суб'єктами щодо узгодження їхніх дій, спрямованих на досягнення спільної мети.

Як бачимо, унаслідок проведеного аналізу законодавства України стосовно взаємодії не знайдено окремого нормативно-правового документа, який би детально регламентував питання організації взаємодії уповноважених суб'єктів під час виконання завдань із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення.

Порядок організації взаємодії військових частин і підрозділів з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, іншими взаємодіючими органами визначається у розділі 4 Положення [12]. Відповідно до нього організація взаємодії – це діяльність щодо узгодження зусиль і спільних дій сил та засобів військових нарядів,

споряджених від військових частин і підрозділів НГУ та взаємодіючих органів, які надають допомогу в охороні дипломатичних представництв (установ).

У більш широкому тлумаченні цього поняття вважаємо за доцільне навести таке його формулювання. Під організацією взаємодії у процесі забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення слід розуміти сукупність заходів, що проводяться уповноваженими суб'єктами для узгодження (синхронізації) їхніх дій за метою, завданням, місцем, часом, способами дій у ході підготовки до спільного виконання ними завдань із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення з урахуванням їх місць у бойовому порядку та в інтересах підрозділу, який виконує головну роль під час реалізації таких завдань.

Організація взаємодії передбачає:

– узгодження дій підпорядкованих підрозділів з боку командира (синхронізація дій своїх підрозділів);

– взаємне узгодження дій підрозділів різного підпорядкування, які залучаються до спільного виконання завдань із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення (синхронізація дій з приданими підрозділами);

– уточнення або визначення районів, рубежів і об'єктів, на яких передбачається організація спільних дій (синхронізація у просторі);

– узгодження способів дій (синхронізація способів);

– узгодження дій у часі (синхронізація у часі);

– уточнення порядку організації зв'язку взаємодії та обміну інформацією (синхронізація комунікації);

– уточнення порядку відновлення втраченої взаємодії (синхронізація відновлення).

Схематично елементи організації взаємодії наведені на рис. 1.

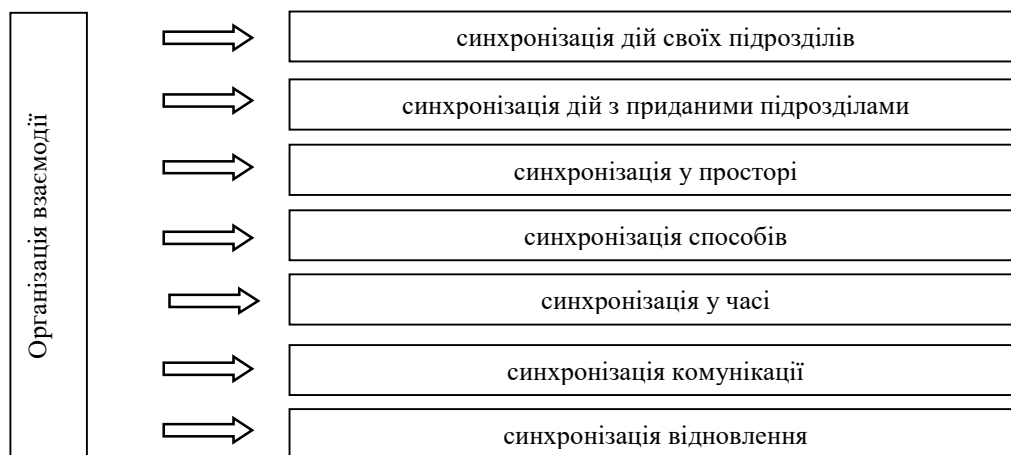

Рисунок 1 – Схема елементів організації взаємодії

Відповідно до п. 2 розділу 4 Положення [12] основні питання взаємодії командир військової частини визначає у своєму рішенні, яке відображається у плані основних заходів, а також у планах роботи штабу, відділень і служб та інших планувальних документах. Тобто коло таких документів чітко не визначено, має відсилочний і не обмежений за переліком документів характер, що може викликати труднощі в організації взаємодії та різнорідне тлумачення з боку різних посадових осіб, між якими організовується взаємодія. Елементи організації взаємодії командиром військової частини визначені у п. 3 розділу 4 Положення [12].

На думку авторів статті, для досягнення основної мети – безпеки об'єктів дипломатичного призначення та вирішення питань взаємодії під час різних кризових ситуацій, пов'язаних з реалізацією протиправними елементами загроз їх безпечній діяльності, – доцільним є застосування у діяльності органів військового управління підрозділів НГУ єдиного документа у вигляді планової таблиці взаємодії й управління (синхронізаційної матриці).

Планова таблиця взаємодії й управління (синхронізаційна матриця) дає змогу відповідному органу управління або посадовій особі (командиру, начальнику, штабу тощо) скоординувати військові (службово-бойові) дії у часі й у просторі стосовно до військових (службово-бойових) дій противника (протиправних елементів), а також спланувати достатні способи протидії.

Взаємодія, як відомо, досягається ретельним плануванням і організацією під час підготовки та у ході ведення операції (бойових дій). У випадку, коли залучаються сили і засоби різних відомств і структурних підрозділів, планування взаємодії має полягати у детальному розробленні заходів, спрямованих на реалізацію їхніх спільних дій, та документальному оформленні.

Під час планування взаємодії визначаються:

- завдання (службово-бойові завдання – СБЗ), у ході виконання яких здійснюється взаємодія;
- завдання взаємодії;

- сили і засоби, які залучаються до спільного виконання завдань;

- сигнали оповіщення і взаємного розпізнавання, періодичність і способи перевірки каналів та засобів зв'язку взаємодії.

Організація взаємодії у процесі підготовки і реалізації завдань із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення визначається сукупністю взаємопов'язаних заходів, які проводяться уповноваженими представниками суб'єктів забезпечення безпеки, їх органами управління, щодо узгодження дій підпорядкованих сил і засобів під час підготовки до спільного виконання завдань (у нашому випадку завдань із забезпечення безпеки визначених об'єктів) з урахуванням їхнього місця у бойовому порядку.

Організація взаємодії передбачає: координацію дій сил з боку старшого начальника; взаємне узгодження дій сил різного підпорядкування (насамперед різних відомств); уточнення рубежів, ділянок, районів взаємодії; узгодження способів дій сил, їх синхронізація за часом; уточнення порядку організації зв'язку взаємодії, взаємного інформування сил і засобів та відновлення втраченої взаємодії.

Методи організації взаємодії наведено на рис. 2.

Розпорядчий метод, як правило, застосовується в умовах обмеженого часу для підготовки системи забезпечення безпеки у разі виникнення раптових загроз. Він ґрунтується на доведенні імперативних указівок командира (штабу) до підрозділів, які реалізують завдання із забезпечення безпеки, а також їх координацію в інтересах підрозділів для виконання головного завдання.

Метод спільної роботи може застосовуватися зазвичай у ході завчасної підготовки до виконання завдань із забезпечення безпеки об'єктів за наявності достатнього часу і полягає у взаємному узгодженні спільних дій між підрозділом, в інтересах якого вона організовується, та іншими підрозділами, що залучаються до виконання спільного завдання.

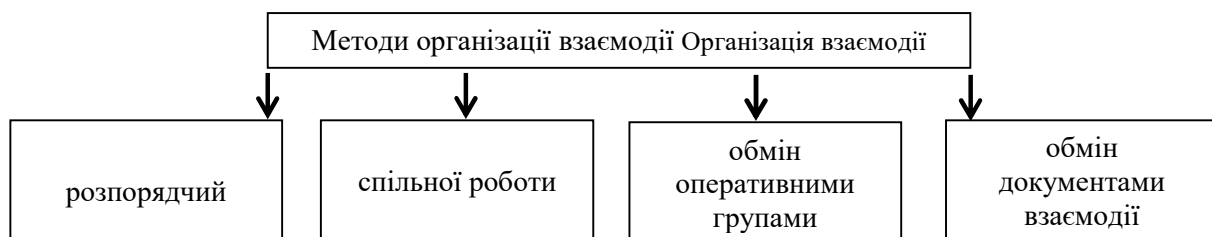

Рисунок 2 – Методи організації взаємодії

Метод обміну оперативними групами реалізується у ході безпосередньої підготовки до виконання завдання та під час його виконання. Він, як правило, використовується для підтримання взаємодії та її відновлення у разі втрати. При цьому оперативні групи висувуються з необхідними засобами зв'язку до підрозділу, в інтересах якого організовано взаємодію. На керівника оперативної групи може бути покладено завдання з безпосереднього доведення розпоряджень командира (штаба) силами і засобам, залученим до виконання завдань.

Метод обміну документами взаємодії використовується у процесі організації взаємодії у ході завчасної та безпосередньої підготовки до виконання завдань. Він передбачає розроблення і взаємне узгодження формалізованих документів, які заповнюються кожним органом управління (підрозділом) військової частини та/або взаємодіючого органу, що його стосується, та подальший обмін ними. Обмін документами може здійснюватися з використанням інформаційно-комунікаційних систем, у тому числі захищених каналів обміну інформацією між кількома однорівневими підрозділами, а також між взаємодіючими (приданими) підрозділами на підставі розпоряджень командира (штабу) вищого рівня.

Під час виконання завдань із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в умовах відсутності загроз для них взаємодію слід організувати методом спільної роботи. У разі наявності реальних ознак реалізації загроз раціональним стає застосування розпорядчого методу та методу обміну оперативними групами.

Робота з організації взаємодії залежно від умов обстановки і вибраних методів може проводитися безпосередньо на місцевості в районі розташування об'єкта дипломатичного призначення або на місці можливого маршруту евакуації (основний метод), у тому числі у ході рекогносцирування, з використанням макетів місцевості або карт, а також автоматизованих інформаційних комплексів.

Здійснення взаємодії під час виконання завдань із забезпечення безпеки полягатиме в

реалізації конкретних управлінських рішень з боку суб'єктів забезпечення безпеки, їх органів управління, спрямованих на постійне уточнення, підтримання взаємодії та своєчасне її відновлення у разі втрати.

Орієнтовний порядок організації взаємодії посадових осіб підрозділу НГУ з охорони дипломатичних представництв і консульських установ іноземних держав з іншими суб'єктами взаємодії можна проілюструвати за допомогою планової таблиці взаємодії й управління (синхронізаційної матриці).

Етапи взаємодії, які визначаються у таблиці, повинні розкривати послідовні та взаємоузгоджені елементи дій, що спрямовані на вирішення відповідними суб'єктами взаємодії завдань, пов'язаних із забезпеченням безпеки об'єктів дипломатичного призначення в різних умовах оперативної обстановки. Етапи і фрагменти мають бути пов'язані або віддзеркалювати замисел дій сторони – джерела небезпеки об'єкту. Тому під час підготовки заходів взаємодії доцільним є прогнозування можливих загроз і відпрацювання адекватних заходів протидії цим загрозам.

Формальна планова таблиця взаємодії й управління (синхронізаційна матриця) може відпрацьовуватися у кількох варіантах. Два її варіанти були наведені у статті [17, с. 32, 33] у межах проведеного наукового дослідження. Ще один її варіант (№ 3) подано у табл. 2.

На думку авторів статті, цей варіант є більш прийнятним у зв'язку з його простотою і можливістю коригування залежно від зміни ймовірних дій противника.

Під час організації взаємодії необхідно також ураховувати, що в умовах запровадження у державі чи окремих її регіонах спеціальних правових режимів, або у разі виникнення кризових ситуацій різнорідного характеру завдання із забезпечення безпеки, у тому числі й об'єктів дипломатичного призначення, можуть бути покладені залежно від оперативної обстановки, як кожне окремо, так і комплексно за декількома видами завдань або декількома об'єктами їх виконання [18, с. 96].

Таблиця 2 – Формалізована планова таблиця взаємодії й управління (варіант № 3)

Час, або фази операції	Найбільш імовірні дії противника (протиправних елементів)	Точки прийняття рішень для військових (службово-бойових) дій своїх підрозділів

Реалізація цих завдань зазвичай не можлива без організації дієвої взаємодії і з уповноваженими представниками об'єкта дипломатичного призначення, стосовно якого здійснюються заходи забезпечення безпеки, і з уповноваженими представниками Міністерства закордонних справ України (МЗС), Міністерства внутрішніх справ України (МВС), Служби безпеки України (СБУ), Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), Національної поліції України (НПУ), місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, сил і засобів НГУ, які залучаються до цієї діяльності.

Суб'єктами взаємодії діяльності, що є предметом цього дослідження, слід визначити такі:

- підпорядковані підрозділи і сусідні військові частини;

- територіальні органи НПУ;

- територіальні органи СБУ;

- територіальні підрозділи ДСНС;

- структурні підрозділи МЗС;

- персонал об'єктів дипломатичного призначення, що охороняються;

- органи місцевого самоврядування;

- інші органи.

За рівнями організації взаємодія може здійснюватися на таких рівнях:

- на державному (стратегічному) рівні – між центральними органами виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні безпеки об'єктів дипломатичного призначення (МЗС, МВС, СБУ, НПУ, ДСНС) і головним органом військового управління НГУ (ГУ НГУ);

- на регіональному (оперативному) рівні – між територіальними органами центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні охорони і безпеки об'єктів дипломатичного призначення (МЗС, МВС, СБУ, НПУ, ДСНС) та органами військового управління оперативно-територіальних об'єднань НГУ;

- на місцевому (тактичному) рівні – між адміністрацією та органами, які здійснюють внутрішню охорону об'єктів дипломатичного призначення, та військовими частинами НГУ, на які покладено виконання відповідних обов'язків охорони.

Організація спільних заходів може здійснюватися на підставі погодженого Плану взаємодії із забезпечення охорони відповідного об'єкта дипломатичного призначення (в цілому) або аналогічного плану залежно від виду СБЗ, що їх виконують у певний час

(евакуація, супроводження евакуаційної колони, охорона місця компактного перебування дипломатичного персоналу тощо).

Такі плани взаємодії повинні розробляти штаби відповідних органів військового управління (військових частин), на які покладаються завдання з охорони об'єктів дипломатичного призначення, залежно від рівня організації взаємодії і з урахуванням зони відповідальності (оперативного реагування) органу військового управління (військової частини) та місця (району, населеного пункту) знаходження об'єкта дипломатичного призначення, або меж ділянки (району), де планується виконання відповідного СБЗ (евакуація, супроводження евакуаційної колони, охорона місця компактного перебування персоналу об'єкта тощо).

Під час складання плану взаємодії доцільним було б передбачити у його складі текстову, графічну частини та необхідні додатки.

До текстової частини плану взаємодії слід внести таку інформацію:

- загальні висновки з оцінювання обстановки;

- замисел застосування сил і засобів взаємодіючих сторін (головну мету застосування сил і засобів; спеціальні завдання підрозділів взаємодіючих сторін під час їх застосування; напрямки, рубежі, об'єкти, на яких проводиться зосередження основних зусиль; способи застосування взаємодіючих підрозділів; питання безпеки застосування сил і засобів взаємодіючих сторін);

- завдання кожної із взаємодіючих сторін та військових частин (підрозділів) НГУ;

- основні завдання з організації управління силами і засобами;

- порядок організації та підтримання зв'язку;

- основні завдання з матеріально-технічного забезпечення спільних заходів.

Графічну частину плану взаємодії можливо розробляти на карті (схемі), на яку наносять:

- розташування (межі) об'єкта (об'єктів) охорони;

- межі зон відповідальності підрозділів центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні охорони і безпеки об'єктів дипломатичного призначення (МЗС, МВС, СБУ, НПУ, ДСНС);

- зони відповідальності (оперативного реагування) визначеного оперативно-територіального об'єднання (ОТО), військових частин (окремо дислокованих підрозділів) НГУ;

- місця дислокації органів виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні охорони і

безпеки об'єктів дипломатичного призначення, та військових частин (підрозділів, установ) НГУ;

– місця дислокації територіальних органів військового управління, військових частин (підрозділів) військових формувань, утворених відповідно до законів України, та територіальних підрозділів правоохоронних органів у місцях знаходження об'єктів охорони дипломатичного призначення;

– місцезнаходження органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

– імовірні місця (напрямки) зосередження суб'єктів загроз [мітингувальників, незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), тощо] та райони їхніх дій;

– рубежі стримування ймовірних дій осіб, які вчиняють правопорушення, їх блокування та оточення, місця несення служби окремих військових нарядів НГУ (сил інших взаємодіючих органів) для прикриття визначених напрямків;

– райони (пункти, місця) зосередження сил і засобів військових частин НГУ, маршрути висування (основні, запасні) до місць (районів) виконання завдань.

До плану взаємодії можуть додаватися:

– перелік (алгоритм) першочергових (невідкладних) дій посадових осіб взаємодіючих суб'єктів із залучення підпорядкованих сил і засобів до виконання завдань із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в різних умовах оперативної обстановки;

– розрахунок (таблиця) сил і засобів взаємодіючих сторін за межами зон відповідальності підрозділів центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні безпеки об'єктів дипломатичного призначення (МЗС, МВС, СБУ, НПУ, ДСНС) з урахуванням зон відповідальності (оперативного реагування) визначеного ОТО НГУ;

– розрахунок (таблиця) посилення за межами зон відповідальності додатковими силами і засобами підрозділів центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні безпеки об'єктів дипломатичного призначення (МЗС, МВС, СБУ, НПУ, ДСНС), та військових частин НГУ зі складу ОТО НГУ в зоні його відповідальності (оперативного реагування);

– схема взаємного оповіщення (проходження сигналу) взаємодіючих сторін у разі залучення до виконання СБЗ і перелік та порядок інформування зацікавлених органів;

– схема організації зв'язку й управління, таблиці позивних, сигналів управління та взаємодії.

Плани взаємодії у необхідній кількості примірників підписують відповідні керівники суб'єктів, які їх розробляють, та керівники сторін взаємодії, і в подальшому вони затверджуються в установленому порядку.

Витяги з планів взаємодії надсилають до

всіх суб'єктів взаємодії, які в ньому зазначені.

Уточнення плану взаємодії проводять не менше ніж один раз на півріччя та/або у разі раптової зміни оперативної обстановки у межах зон відповідальності підрозділів центральних органів виконавчої влади, які беруть участь у забезпеченні охорони і безпеки об'єктів дипломатичного призначення (МЗС, МВС, СБУ, НПУ, ДСНС), або в зоні відповідальності (оперативного реагування) ОТО НГУ.

Висновки

Підбиваючи підсумок викладеному, зазначимо таке. Нормативна регламентація порядку організації взаємодії органів державної влади і військового управління у процесі забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення ще потребує подальшого розвитку, спрямованого на вдосконалення її ефективності. Результатом такої діяльності міг би стати єдиний деталізований нормативний документ з регламентацією порядку організації взаємодії в різних умовах оперативної обстановки з можливим розробленням формалізованих документів, які використовуються під час здійснення заходів із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення.

Організаційні засади взаємодії у процесі забезпечення безпеки цих об'єктів у площині діяльності різних складових сил безпеки (МВС, СБУ, НПУ, ДСНС, НГУ) потребують прийняття єдиного міжвідомчого документа нормативно-правового характеру, який би дав змогу здійснювати регламентацію повноважень цих органів та їх функціональне розмежування, а також визначення секторів відповідальності у ході виконання завдань.

З метою підвищення ефективності діяльності всіх суб'єктів, які беруть участь у забезпеченні безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні, особливо в умовах виникнення різнопланових кризових ситуацій, доцільним є запровадження уніфікованого підходу до планування, прийняття рішень та реалізації конкретних заходів. Цей підхід зміг би сприяти одноманітному розумінню своїх завдань і функцій різновідомчими суб'єктами безпекової діяльності, а за умови використання формалізованих документів він значно спростив би роботу органів управління в умовах різкої зміни та/або погіршення оперативної обстановки на об'єктах забезпечення безпеки або безпосередньо поруч із ними.

Подальші дослідження за тематикою статті вбачаються у напрямі вивчення динаміки розвитку діяльності із забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення та формування практичних пропозицій для підвищення її ефективності.

Перелік джерел посилання

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://surl.li/fuslo> (дата звернення: 08.01.2023).

2. Подоляка А. М. Взаємодія державних органів в охороні громадського порядку. *Форум права*. 2009. № 2. С. 338–344.

3. Кваша О. О. Зміст і значення понять «взаємодія» та «система» у філософських і правових досліджень. *Держава і право*. 2012. № 56. С. 32–38.

4. Верхогляд В. О. Адміністративно-правове регулювання взаємодії органів Служби безпеки України з іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2011. 21 с.

5. Гриценко В. Г. Напрями вдосконалення взаємодії та координації правоохоронних органів як головних суб'єктів правоохоронної системи. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права, 2017. Вип. 4. С. 116–120.

6. Абязов Д. Е. Взаємодія та координація в державному управлінні. *Право і Безпека*. 2011. № 5. С. 39–42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2011_5_10 (дата звернення: 08.01.2023).

7. Волков І. М., Бєлай С. В. Функціональна модель механізмів державного управління системою забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення. *Честь і закон*. 2020. № 4 (75). С. 39–48.

8. Бєлай С. В., Волков І. М. Сутність, функції та завдання забезпечення безпеки об'єктів дипломатичного призначення в загальній системі національної безпеки держави. *Криза сучасної системи безпеки: у пошуках нового міжнародного порядку* : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Львів, 25 верес. 2020 р. Львів, 2020. С. 12–16.

9. Волков І. М. Організаційно-правовий механізм державного управління забезпеченням безпеки об'єктів дипломатичного призначення в Україні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.05. Харків, 2021. 216 с.

10. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2005. 1728 с.

11. Порядок дій посадових осіб органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України щодо

установлення режиму в пунктах пропуску через державний кордон, здійснення контролю за його додержанням, а також організації і забезпечення взаємодії та координації контрольних органів і служб, що здійснюють різні види контролю або беруть участь у забезпеченні режиму в пунктах пропуску через державний кордон : затв. наказом Адміністрації Державної прикордонної служби України від 29.08.2011 р. № 627. URL: <http://surl.li/fusid> (дата звернення: 03.01.2023).

12. Положення про організацію та несення служби з охорони дипломатичних представництв, консульських установ іноземних держав, представництв міжнародних організацій в Україні військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 02.02.2016 р. № 74. URL: <http://surl.li/fushw> (дата звернення: 03.01.2023).

13. Положення про організацію та несення служби з охорони органів державної влади військовими частинами і підрозділами Національної гвардії України : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 20.07.2016 р. № 692. URL: <http://surl.li/fushj> (дата звернення: 03.01.2023).

14. Порядок організації взаємодії Національної гвардії України та Національної поліції України під час забезпечення (охорони) публічної (громадської) безпеки і порядку : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 10.08.2016 р. № 773. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1223-16#Text>. (дата звернення: 02.01.2023).

15. Порядок організації взаємодії Державної прикордонної служби України та Національної гвардії України під час забезпечення захисту державного кордону України в мирний час : затв. наказом МВС України від 01.10.2018 р. № 802. URL: <http://surl.li/fusio> (дата звернення: 02.01.2023).

16. Інструкція про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події : затв. наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22.08.2016 р. № 859. URL: <http://surl.li/fusjd> (дата звернення: 02.01.2023).

17. Сутюшев Т. А. Взаємодія сил сектору безпеки держави при здійсненні охорони місць компактного перебування дипломатичного

персоналу, а також при його евакуації. *Честь і закон*. 2019. № 4 (71). С. 29–36.

18. Волков І. М. Охорона дипломатичних представництв підрозділами Національної гвардії України: напрями вдосконалення

організаційно-правового механізму державного регулювання. *Честь і закон*. 2020. № 2 (73). С. 92–98.

Стаття надійшла до редакції 17.01.2023 р.

UDC 355.426.4:351.88

I. Volkov, S. Bielai, O. Tkachenko

FEATURES OF THE ORGANIZATION OF INTERACTION IN ENSURING THE SECURITY OF DIPLOMATIC OBJECTS

One of the priority directions of our state policy is to ensure the national interests of Ukraine in all spheres of activity and interstate cooperation, as well as the appropriate level of external and internal security. They are the key to preserving sovereignty, independence, territorial integrity and further sustainable development. Such a goal can be achieved by maintaining peaceful and mutually beneficial cooperation with all international subjects based on established norms and principles of international law. An important role in the implementation of such activities is played by the representatives of the diplomatic corps of the states that take a direct part in it. Therefore, the creation of proper conditions for the functioning of diplomatic missions of foreign states on the territory of our country is included in the list of priority tasks of state administration. One of the elements of this activity is ensuring the security of objects of diplomatic assignment in various conditions of the social and political situation. Taking into account that security measures are usually taken by various structural divisions of the state security sector, there is a constant need to solve and improve organizational issues of their communication in terms of the issues of establishing cooperation to achieve a positive result.

The article considers separate issues of the formation of a conceptual and terminological apparatus, as well as ways of organizing interaction between authorized entities that perform the task of ensuring the security of diplomatic objects in Ukraine. At the very beginning, attention is paid to the organization of interaction between military units and units of the National Guard of Ukraine and other structural components of the state security sector, as one of the main prerequisites for quality performance of tasks. Analysis of interaction planning processes is carried out, which is considered in the form of a multi-element system of measures, necessary and sufficient for the performance of service-combat tasks aimed at ensuring the security of diplomatic objects in Ukraine. Formulation of separate recommendations on the organization of interaction using the planning table of interaction and management (synchronization matrix) and the interaction plan for ensuring the security of the object of diplomatic mission is carried out.

Keywords: *National Guard of Ukraine, object of diplomatic assignment, interaction, security forces, security provision, interaction plan, interaction and management plan table.*

Волков Ігор Миколайович – кандидат наук з державного управління, начальник юридичного відділу Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0001-6565-3684>

Бєлай Сергій Вікторович – доктор наук з державного управління, професор, заступник начальника навчально-методичного центру – начальник відділу методичного забезпечення навчального процесу Національної академії Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-0841-9522>

Ткаченко Олександр Вікторович – кандидат юридичних наук, старший дослідник, доцент кафедри державної безпеки Київського інституту Національної гвардії України
<https://orcid.org/0000-0002-3485-6603>